

*Zásady regionálních funkcí knihoven
ve Zlínském kraji*

Seminář pracovníků profesionálních knihoven
Zlínského kraje

Vsetín, 24. dubna 2013

Obsah

- ▶ Příprava koncepce rozvoje regionálních funkcí ve Zlínském kraji
  - ▶ Cíle koncepce RF
  - ▶ Činnosti k zajištění dílčích cílů
  - ▶ Financování
-

Proč vytvářet novou koncepci rozvoje RF ve Zlínském kraji?

- změna (informačních) potřeb uživatelů i potenciálních uživatelů knihoven
  - minulá koncepce již nevyhovuje
  - zdůvodnění potřeby finančních prostředků ...
-

Koncepce výkonu regionálních funkcí ve Zlínském kraji z r. 2006

- ▶ V koncepci byly stanoveny nejdůležitější cíle:
    - ▶ koordinace odborných knihovnických činností a cílená dělba práce,
    - ▶ zachování a rozvíjení vazeb mezi knihovnami v jednotlivých okresech i v rámci celého Zlínského kraje,
    - ▶ vzájemné sdílení informačních zdrojů a služeb, udržení jejich odborného standardu a zajištění jejich dostupnosti,
    - ▶ pravidelné vzdělávací akce pro knihovníky - zajištění kvalifikačního růstu pracovníků knihoven (jejich celoživotní vzdělávání),
    - ▶ zavedení internetu především do všech obecních knihoven (podpořeno PIK a 2 projekty Zlínského kraje, které byly zaměřeny na zavedení vysokorychlostního internetu do obcí kraje a dovybavení knihoven výpočetní technikou).
-

Analýza současného stavu poskytování regionálních funkcí v kraji

---

- ▶ V současnosti krajská knihovna a pověřené knihovny zajišťují ve svých okresech pro základní knihovny tyto knihovnické služby: nákup a zpracování výměnného fondu, distribuci výměnných souborů, zpracování knihovních fondů zakoupených z prostředků obcí, metodickou a konzultační činnost, pomoc při zavádění nových IT, revizi a aktualizaci knihovních fondů, vzdělávání knihovníků, školení, semináře, porady a statistiku.
  - ▶ KKFB v rámci své krajské funkce zabezpečuje metodickou a konzultační činnost, vzdělávání knihovníků, statistiku a další nezbytné činnosti napomáhající rozvoji knihoven a jejich služeb, vydává ročenku *Knihovny ZK a* ve spolupráci s dalšími institucemi kulturně společenskou revue *ZVUK Zlínského kraje* a publikace v Edici *Zlínský kraj*.
  - ▶ Na zajištění regionálních služeb se ve všech čtyřech okresech podílejí další vybrané profesionální knihovny, které na základě uzavřené smlouvy s jejich zřizovateli a objednávky služeb vykonávají regionální funkce pro obecní neprofesionální knihovny (v roce 2012 to bylo 23 knihoven v kraji).
-

System regionálních funkcí knihoven ve Zlínském kraji

KKFB plní a koordinuje plnění regionálních funkcí vybraných základních knihoven v kraji podle knihovního zákona.

Knihovny pověřené výkonem RF pro okres	Knihovny, které se na výkonu RF podílejí
Knihovna Kroměřížska	Městská knihovna v Bystřici pod Hostýnem
	Městská knihovna Holešov
	Městská knihovna v Chropyni
	Městská knihovna Morkovice
Knihovna Bedřicha Beneše Buchlovana	Místní knihovna Bílovice
	Městská knihovna Bojkovice
	Místní knihovna Ostrožská Nová Ves
	Obecní knihovna ve Starém Hrozenkově
	Knihovna Františka Kožíka Uherský Brod

System regionálních funkcí knihoven ve Zlínském kraji

Knihovny pověřené výkonem RF pro okres	Knihovny, které se na výkonu RF podílejí
MVK Vsetín	Obecní knihovna Horní Lideč
	Základní knihovna Jablůnka
	Městská knihovna Rožnov pod Radhoštěm
	Městská knihovna Valašské Meziříčí
KKF Zlín	Městská knihovna v Brumově–Bylnici
	Městská knihovna Fryšták
	Městská knihovna Luhačovice
	Knihovna Boženy Benešové Napajedla
	Městská knihovna Otrokovice
	Městská knihovna Slavičín
	Městská knihovna ve Slušovicích
	Místní lidová knihovna ve Štítné nad Vláří
	Městská knihovna Valašské Klobouky
	Městská knihovna Josefa Čižmáře Vizovice

Anketa Spokojenost obsluhovaných knihoven s RF 2012

- ▶ Anketa byla realizována s cílem získání aktuálních informací pro zpracování nové koncepce regionálních funkcí knihoven ve Zlínském kraji (podrobný výzkum proběhl v roce 2010).
  - ▶ Celkem získáno 45 odpovědí.
  - ▶ Osloveny profesionální i neprofesionální knihovny ve všech okresech – minimálně 10 knihoven v každém okresu.
  - ▶ Celkem 8 otázek.
  - ▶ Nástroj – Survio (zdarma do 100 respondentů, výsledky verze zadarmo nelze dobře zpracovat).
-

Závěry ankety

- ▶ Celková spokojenost se službami poskytovanými v rámci RF.
  - ▶ Náměty na vzdělávací akce, k zamyšlení časy akcí a dobrá informovanost předem – ne vždy je možné (informace o nových knihách, besedy v knihovnách dle možností, webové stránky, propagace knihoven.
  - ▶ Výměnné soubory stále velmi žádané, nejdůležitější služba.
  - ▶ I ostatní standardní služby RF jsou stále žádané.
  - ▶ Finanční spoluúčast na RF knihovnici nevyklučují.
-

SWOT RF

- ▶ workshop v rámci porady pověřených knihoven v listopadu 2013
-

SWOT – PŘÍLEŽITOSTI

- ▶ Možnost vytvořit z knihoven místa setkávání různých skupin občanů s nabídkou volnočasových aktivit a vzdělávání, knihovna může plnit roli informačního centra nebo turistického informačního centra obce (dostupnost ICT, informace pro turisty a návštěvníky obce).
  - ▶ Zavedení nových elektronických služeb i do malých knihoven, zajištění dostupnosti elektronických informačních zdrojů, umožnění přístupu k digitalizovaným dokumentům.
  - ▶ Dokončení retrokonverze ve všech knihovnách kraje – zkrácení a zjednodušení revizí v knihovnách, souborný katalog.
  - ▶ Větší spolupráce se školami a školními knihovnami, pokračující podpora rozvoje dětského čtenářství (zatraktivnění aktivit pro děti a mládež).
  - ▶ Oceňování knihoven, popř. knihovníků, na krajské úrovni.
  - ▶ Využití moderních metod marketingu a sociálních sítí k propagaci knihoven a jejich činnosti a komunikaci s jejich uživateli (Facebook, Twitter, chytré mobily, ...).
  - ▶ Posílení partnerství s NNO, komerčním sektorem, specializovanými knihovnami.
  - ▶ Nalezení nových způsobů využití dobrovolníků (nenahrazovat odbornou práci).
  - ▶ Možnost využívání dotačních programů.
-

Krajská koncepce rozvoje regionálních funkcí v letech 2013–2016

Hlavní cíl:

Prostřednictvím zkvalitňování výkonu regionálních funkcí knihovnam ve Zlínském kraji dlouhodobě zvyšovat podíl lidí, kteří knihovny využívají, a tím podpořit proces celoživotního vzdělávání a osobního rozvoje obyvatel kraje.

Dílčí cíle

- ▶ Rozšířit a zefektivnit **komunikaci s provozovateli knihoven – obcemi, ve spolupráci s pověřenými knihovnami.**
  - ▶ Motivovat **komunitu v péči o knihovnu.**
  - ▶ Stabilizovat **finanční a personální zajištění výkonu regionálních funkcí.**
  - ▶ Preferovat pomoc knihovnám v **malých obcích.**
  - ▶ Zajišťovat a rozšiřovat nabídku **celoživotního vzdělávání pracovníků knihoven, motivovat k jejich stálému profesnímu růstu.**
  - ▶ Rozšířit a zefektivnit vytváření a **cirkulaci výměnných souborů knih a dalších dokumentů v rámci regionu.**
  - ▶ Rozvíjet **automatizované kooperativní zpracování knihovního fondu nakoupeného z prostředků obcí.**
  - ▶ Preferovat podporu knihoven propagujících svoji činnost na **webových stránkách.**
-

Činnosti pro zajištění dílčích cílů

- ▶ Poradenská a konzultační činnost, metodické návštěvy, plány, rozbor
  - ▶ Vzdělávání knihovníků, semináře, porady
  - ▶ Tvorba výměnných knihovních fondů, jejich cirkulace a distribuce
  - ▶ Pomoc při revizi a aktualizaci knihovních fondů
  - ▶ Nákup a zpracování knihovních fondů pořízených z prostředků provozovatele (obce) a jejich distribuce
  - ▶ Servis automatizovaného knihovního systému
  - ▶ Další činnosti napomáhající rozvoji knihoven
-

Zvýšit informovanost starostů a zástupců obcí

- ▶ Posílit pravidelnou komunikaci se zřizovateli knihoven. Jedna metodická návštěva případně konzultace se zástupci všech obcí ročně.
  - ▶ Organizace seminářů s účastí starostů ve všech okresech. Pro informování starostů dle možností využívat shromáždění starostů (např. v rámci mikroregionů).
-

Zavedení moderních technologií do knihoven

- ▶ Podporovat zavedení AKS s podporou modulu revize a OPAC u knihoven v obcích **nad 500 obyvatel**.
  - ▶ Podporovat zavedení AKS – výpůjční modul – u knihoven v obcích **nad 1 000 obyvatel**.
  - ▶ Podle možností zajistit pro knihovny **servis AKS**.
  - ▶ Pomoc pověřených knihoven při zavádění automatizace a metodická pomoc při podávání žádostí z dotace MK ČR VISK 3.
-

Webové stránky knihoven a propagace aktivit knihoven

- ▶ **Všechny knihovny kraje budou mít svou webovou stránku** podle standardu VKIS (termín do konce roku 2014).
  - ▶ Knihovny by měly preferovat vytvoření webových stránek pomocí **šablony**.
  - ▶ Stránka bude minimálně 2x ročně **aktualizována**. Metodická pomoc ze strany pověřených knihoven při budování webových stránek obsluhovaných knihoven.
  - ▶ Sledovat každoročně aktivity knihoven v public relations, prezentace příkladů dobré praxe na seminářích a poradách
-

Statistika knihovnických činností

- ▶ Ověřovat správnost vykazovaných údajů, odstranit nejasnosti při vykazování.
  - ▶ Poskytnout knihovnám a jejich zřizovatelům zpětnou vazbu o činnosti jejich knihoven a v případě zájmu poskytnout metodickou pomoc pro jejich zlepšení.
  - ▶ Využití statistických dat pro vyhodnocení standardu VKIS a získání zpětné vazby pro zlepšení poskytovaných regionálních služeb v rámci kraje.
  - ▶ Metodická pomoc knihovnám s **průzkumem spokojenosti uživatelů obsluhovaných** knihoven (průzkum by měl být proveden dle standardu každých 5 let).
  - ▶ Zajištění programového vybavení pro statistické účely pro KKFB a pověřené knihovny.
  - ▶ 1x ročně zpracovat a uveřejnit přehled výsledků činnosti knihoven Zlínského kraje.
-

Vzdělávání knihovníků

Cíle :

- ▶ Zvyšovat kvalifikační úroveň pracovníků knihoven s cílem adaptovat je na rychle se měnící odborné nároky jejich profese.
- ▶ Zvýšení kvalifikace profesionálních i neprofesionálních knihovníků v oblasti IT s vazbou na elektronické služby (Centrální portál, digitalizační projekty, ...)

Kromě standardních kurzů bude vzdělávání zaměřeno na tyto aktivity:

- A. Profesionální knihovny – zvýšení úrovně v oblasti *informačního vzdělávání uživatelů* s cílem zvýšení schopnosti efektivně využívat informační zdroje.
- B. Vzdělávání neprofesionálních knihovníků bude zaměřeno na efektivitu a odbornou kvalitu knihovnických činností a na *posílení komunitní role* těchto knihoven.
- C. Pro všechny typy knihoven by se měly pořádat akce, které povedou knihovny k *posílení čtenářské gramotnosti dětí*.

Rozsah vzdělávacích akcí musí minimálně splňovat standardy pro výkon regionálních funkcí a standardy VKIS.

Vzdělávání bude zabezpečovat KKFB a knihovny pověřené RF v rámci kurzů, seminářů a porad.

Vzdělávání - KKFB

- ▶ uspořádá I seminář pro profesionální knihovny ročně pořádaný v KKFB nebo některé z pověřených knihoven
  - ▶ uspořádá 3–4 porady ředitelů a metodiků pověřených knihoven ročně v KKFB nebo některé z pověřených knihoven
  - ▶ kurz knihovnické minimum pro pracovníky menších knihoven – přizpůsobí konání kurzu knihovníkům neprofesionálních knihoven (např. uskutečněním některého z běhů kurzu v sobotu)
  - ▶ bude organizovat školení směřující k naplnění celostátní koncepce rozvoje knihoven určené především profesionálním pracovníkům knihoven
  - ▶ bude spolupracovat s Klubem dětských knihoven Zlínského kraje při organizaci a propagaci seminářů
  - ▶ každoročně uspořádá jeden seminář knihoven paměťových institucí Zlínského kraje
  - ▶ dle možností bude pořádat semináře pro pracovníky školních knihoven
-

Vzdělávání knihovníků, semináře, porady

- ▶ všechny pověřené knihovny a krajská knihovna (v rámci okresní metodiky):
    - ▶ uspořádají 1–2 semináře pro neprofesionální knihovníky ročně (účast starostů minimálně 1x za 2 roky)
    - ▶ uspořádají 3–4 porady profesionálních knihoven ročně v každé PK nebo v některé z profesionálních knihoven
    - ▶ budou více využívat možností elektronické komunikace ke vzdělávacím a informačním účelům (webové stránky KKFB a PK – sekce Knihovnam, e–mailová komunikace – zprostředkování důležitých informací)
    - ▶ nabídnou knihovníkům specializovaná školení dle aktuální potřeby a finančních prostředků
-

Tvorba výměnných knihovních fondů, jejich cirkulace a distribuce

---

- ▶ Nákup realizovat efektivně s ohledem na výši poskytovaných rabatů.
  - ▶ Výměnný fond doplňovat nejen žádanou beletrií, ale i kvalitními publikacemi, jejichž pořízení by si malé knihovny nemohly dovolit.
  - ▶ Výběr souborů provádět s ohledem na potřeby knihoven a ve spolupráci s knihovníky.
  - ▶ Docílit větší spoluúčast obcí na cirkulaci výměnných souborů, například vlastním odvozem souborů knih nebo finančním podílem.
  - ▶ Motivovat neprofesionální knihovny k rozšiřování vlastního knihovního fondu.
-

Pomoc při revizi a aktualizaci knihovních fondů

- ▶ Průběžně sledovat lhůty k provádění revizí, informovat a upozorňovat zřizovatele na nutnost provádění revizí podle knihovního zákona.
  - ▶ Vést knihovny s automatizovanými systémy k využívání automatizované revize knihovního fondu. Metodicky působit na knihovny, aby dle možností zakoupily **modul revize příslušného AKS**.
  - ▶ V závislosti na podmínkách zapojit knihovníky do procesu zajišťování této činnosti a vést zřizovatele k větší míře odpovědnosti při zajišťování této činnosti.
  - ▶ Upozorňovat knihovny na **nutnost aktualizace knihovního fondu** (viz standard VKIS – doporučeno 10 % roční obnovy knihovního fondu ve volném výběru novými přírůstky).
-

Zefektivnění nákupu a zpracování knihovných fondů pořízených z prostředků obcí a jejich distribuce

---

- ▶ Objasňovat knihovnám a jejich zřizovatelům přínosy hromadného nákupu a zpracování knihovných fondů (výhody množstevních slev).
  - ▶ Snažit se o zvyšování příspěvků obcí a měst na nákup knih s ohledem na zvyšující se ceny i doporučené knihovnické standardy.
  - ▶ Knihovnám, které využívají AKS, poskytovat i zpracované katalogizační záznamy v elektronické podobě (v závislosti na typu AKS). Zajistit tak vysoce odborné zpracování knihovního fondu i v menších knihovnách.
-

Pravidelná medializace nejlepších knihoven a knihovníků

- ▶ oceňování knihoven a knihovníků na seminářích, prezentace příkladů dobré praxe

- ▶ pravidelné oceňování knihoven a knihovníků na úrovni kraje
-

Nejlepší knihovny roku ve Zlínském kraji

▶ Kritéria

- ▶ statistické ukazatele – % uživatelů z počtu obyvatel, počet návštěv celkem na 1 obyvatele, počet výpůjček na 1 čtenáře, kulturní a vzdělávací akce na 1 000 obyvatel,
  - ▶ péče o knihovní fond a vzhled knihovny,
  - ▶ plnění standardů veřejných knihovnických a informačních služeb,
  - ▶ mimořádné aktivity, ediční a publikační činnost, zapojení do celostátních a mezinárodních projektů, spolupráce v rámci regionálních funkcí knihoven a další nadstandardní činnosti knihovny.
  - ▶ **10 000 Kč pro každou oceněnou knihovnu (určeno na nákup knihovního fondu nebo vybavení knihovny)**
-

Zvláštní uznání pro jednotlivce

- ▶ **Kritéria pro zvláštní uznání:**
    - ▶ nadstandardní aktivity spojené s řízením a modernizací knihoven,
    - ▶ realizace mimořádných nebo výjimečných činností v oblasti knihovnictví,
    - ▶ dlouhodobý přínos v oboru.
  - ▶ **Podmínkou udělení zvláštního uznání je, aby oceněný byl pracovníkem veřejné knihovny.**
-

Nominace a vyhlášení

Nominace - do 31. 5. 2013 (pravidla a formulář na webu KKFB)

- ▶ Knihovny navržené na toto ocenění budou moci nominovat zástupci zřizovatelů a provozovatelů knihoven, odborná veřejnost.

Komise

- ▶ Komise bude složená ze zástupců Zlínského kraje, KKFB, Knihovny Kroměřížska, Knihovny B. B. Buchlovana, MVK Vsetín
- ▶ Hodnocení proběhne do 30. 6. 2013.
- ▶ Knihovny, které získají ocenění, nemohou být v následujících 3 letech navrženy.

Vyhlášení

- ▶ Slavnostní předání cen proběhne v sídle Zlínského kraje, případně v sídle KKFB, v návaznosti na Týden knihoven.
-

Spolupráce ...

- ▶ Spolupracovat s NK ČR, SKIP a SDRUK při tvorbě a úpravách legislativních a koncepčních materiálů, při přípravě akcí pro knihovny apod.
  - ▶ Prezentace činnosti knihoven na webových stránkách knihoven a v tisku (např. časopis Čtenář, Bulletin SKIP).
-

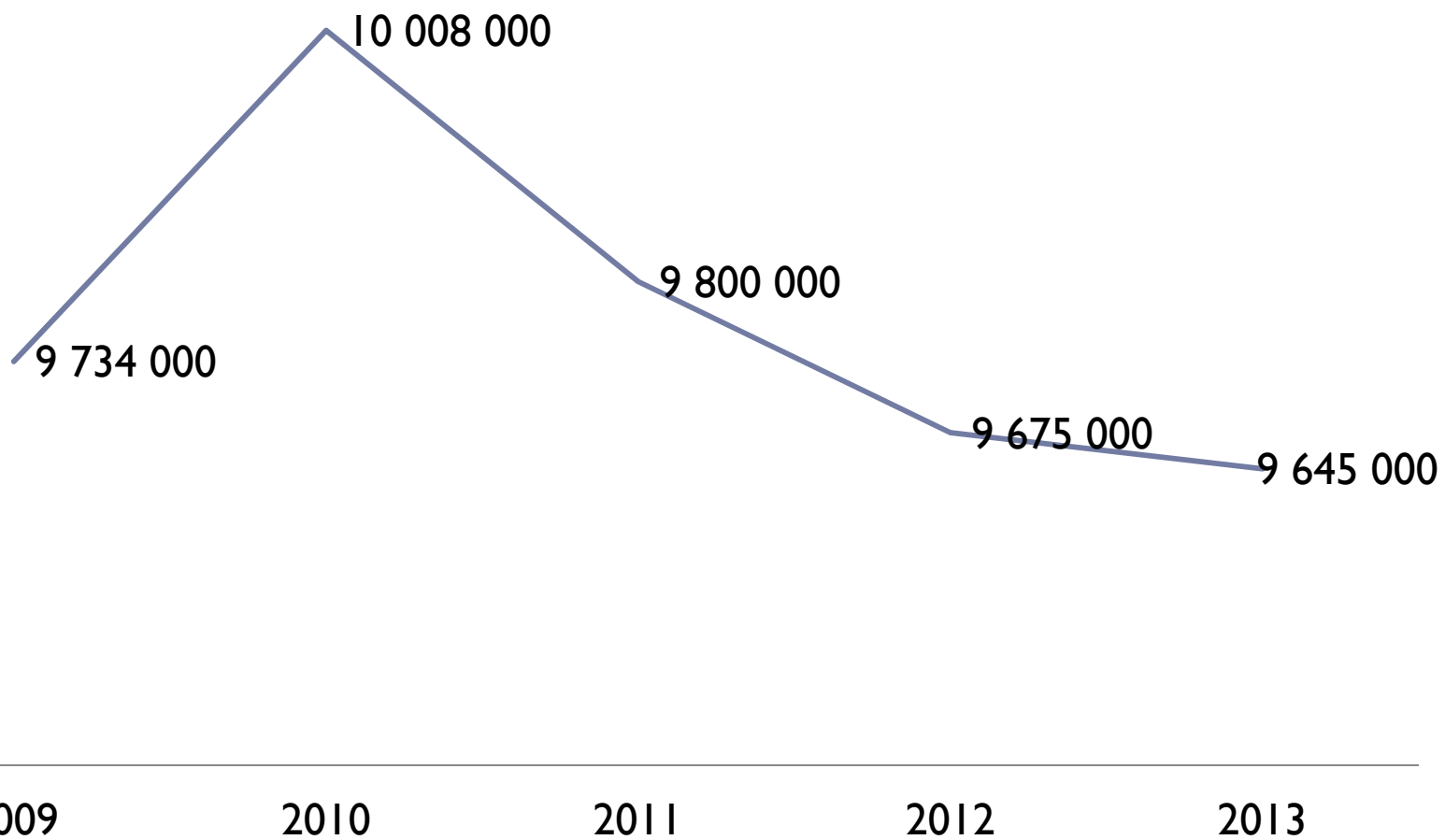
Finanční zajištění regionálních funkcí (zdroje k realizaci)

- ▶ Program pro podporu regionálních funkcí knihoven
  - ▶ Rozvojové programy MK ČR
-

Finanční prostředky na RF v letech

Zvýšit informovanost starostů a zástupců obcí

Zavedení moderních technologií do knihoven

Aktuální webové stránky všech knihoven a propagace aktivit knihoven

Vzdělávání knihovníků

Tvorba výměnných knihovních fondů, jejich cirkulace a distribuce

Pomoc při revizi a aktualizaci knihovních fondů

Zefektivnění nákupu a zpracování KF pořízených z prostředků obcí a jejich distribuce

Servis AKS, poradenství

Pravidelné oceňování knihovníků na úrovni kraje

Shrnutí

Knihovny zvláště v malých obcích mají před sebou nové úkoly, připravovaná koncepce RF je prostředkem k jejich řešení

...

Děkuji za pozornost.

Za přispění ředitelů a metodiček pověřených knihoven připravily
PhDr. Z. Friedlová a Ing. J. Tomancová
Krajská knihovna Františka Bartoše ve Zlíně